

MINDENKI ÉRTÉKES

**KÖZÉPSÚLYOSAN ÉRTELMI FOGYTÉKOS TANULÓK SZÁMÁRA
9-12. ÉVFOLYAM**

A modul szerzője: KONCZ NIKOLETTA

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	16-18 évesek
Ajánlott időkeret	5 x 45 perc
A modul közvetlen célja	Az átélést, megértést segítő meséken, tréning elemeken keresztül a tanulókat reális önértékeléshez, mások különbségeinek elfogadásához, a különbségekre adott helyes, emberileg és társadalmilag elfogadható reakció, viselkedés, magatartás megismeréséhez juttatni, annak interiorizálódását elősegíteni.
A modul tartalma	<ul style="list-style-type: none"> • önismeret, önértékelés • tolerancia, megértés, elfogadás • alapvető emberi értékek • minden emberi élet tisztelete, védelme
Megelőző tapasztalat	testkép, testséma, tulajdonságok
Ajánlott továbbhaladási irány	<ul style="list-style-type: none"> • közösségi szolgálat keretében idősök meglátogatása, hajléktalanok segítése (ételosztás, sütés-főzés, mosogatás) • saját csoporttársak, osztálytársak körében segítség felajánlása
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Személyes kompetencia: önismeret, reális énkép
	Kognitív kompetencia: figyelem, megismerés, azonosítás, összehasonlítás
	Szociális kompetencia: empátia, véleményalkotás, együttműködés, szolidaritás, tolerancia
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember és társadalom
	Tantárgyakhoz: Társadalmi ismeretek és gyakorlatok
	Modulokhoz: Énkép, önismeret kiemelt fejlesztési feladat
Támogató rendszer	

Módszertani ajánlás

Időfelhasználás:

A modul 5 óráját érdemes időben nem távol megvalósítani. A modul stabil eleme a nyitó kör (1x45 perc), ami elősegíti a témára hangolódást és a záró kör (1x45perc), ami a téma lezárásra ad lehetőséget egy közös alkotással. Az új tartalom feldolgozására szán 3x45 perc rugalmasan kezelhető, a tanulók képességeit és szükségleteit figyelembe véve.

Tér-terem elrendezés:

Fontos, hogy a teremben egyaránt legyen lehetőség az egymás felé fordulásra, a vetítésre és a csoportos munkára is, a terem könnyen átrendezhető legyen.

Eszközök: a mellékletek

Csoportok:

Csoport és páros gyakorlatoknál az önként szerveződés támogatása elsődleges, de amennyiben a csoportdinamika szempontjából a tanár úgy ítéli meg eltérhet ettől.

A tartalommal összefüggő differenciálási javaslat:

Az új tartalom (II/a/b/c) feldolgozásában lehetőség van a csoport képességeihez és szükségleteihez igazodóan A és B verzió közötti választásra.

Az egyes tevékenységek szervezésével kapcsolatos javaslatok:

A II/a/C, II/b/D, E, F fakultatív programok önállóan is kezelhetőek, a modul óraszámán felüli tevékenységként és új tartalom feldolgozására szánt 3x45 perc megtöltésére is alkalmas.

Speciális javaslatok a fejlesztendő kompetenciával kapcsolatban:

Kifejezetten a pozitív tulajdonságok és értékek megerősítése modul elemeiben.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban:

A foglalkozás jellege olyan, hogy elsősorban érzékenyíteni akarja a tanulókat, amivel nincs összhangban az értékelés szándéka. Az értékelő szakaszok ezért hiányoznak a modulból

Személyes érzékenység figyelembevétele:

Az ismeretszerzés, a feldolgozás és alkalmazás során vezetésre, segítségre, folyamatos irányításra van szükség. Nagy hangsúlyt kap az egyéni differenciálás.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

P1 – Rút kiskacsa mese szöveg és feldolgozás

P2 – Khumba animációs film ismertetője

P3 – Öreg Janó mese szöveg és feldolgozás

P4.- Baltazár színház előadásai

P5 – NEMADOMFEL Együttes

P6 - Magyar Speciális Olimpia Szövetség

P7 - Tomi képeskönyve háttér információ

P8 - Kivetíthető képek, Tomi képeskönyve (külön mappában)

Tanulói segédletek

D1 - Mi lennék, ha ... - képek

D2 - Állatok képei

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I/a Nyitókör: önismeret, önértékelés					
A/1	<p>Ilyen vagyok – Mit mutat a tükör? A tanulók körben ülnek, a tanár megkéri őket, hogy egyenként jelentkezési sorrendben nézzenek a tükörbe, ami köré ültek és egyenként mondják el a társaiknak saját külsejükről alkotott véleményüket. Milyen az arcuk a testük, a ruhájuk, a hajuk, a mozgásuk, pl. milyen a járásuk, hogyan szoktak ülni, mi jellemzi a testtartásukat, fejtartásukat, továbbá milyen a beszéd stílusuk és szófordulataik. Mindenki hozzászólhat a többiek önértékeléséhez.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	Önmegfigyelés, reális önismeret fejlesztése, metakommunikáció tudatosítása, fejlesztése.	Frontális osztálymunka – játék		tükör
A/2	<p>Mi lennék, ha ... A tanulók körben ülnek, az egyes főfogalmak szerinti képek a körben a padlón vannak elhelyezve. A tanulóknak önmagukat kell meghatározniuk, megfogalmazniuk valamilyen élőlény, illetve tárgy képének segítségével. A tanár kérdezi pl., hogy „Mi lennél, ha virág lennél?”. A tanulók választanak képet és annak egy „tulajdonságával” megindokolják a választást, Pl.: „Ibolya, mert az ibolya szerény virág”. Lehet rákérdezni állatra, színre, bútorra, épületre, ételre, italra, ruhafélére, hangszerre stb., amelyekkel megpróbáljuk önmagunkat jellemezni.</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	Önismeret, mások megismerésének fejlesztése	Frontális osztálymunka – játék	D1 (Mi lennék, ha ... - képek)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II. Új tartalom feldolgozása					
II/a Tolerancia, megértés, elfogadás					
A/1	<p>Akadály A tanár egy önként jelentkezőnek beköti a szemét a kiindulási pontra állítja. A csoport többi tagját instruálja, segít nekik abban, hogy magukból akadályt építsenek. A tanár az akadályjárót kíséri, segíti az akadályok kikerülésében és cél elérésében. Ezt még kétszer megismétlik más önként jelentkező tanulóval. A tanulók e közben megfigyelhetik a tanár segítő magatartását, instrukcióit az akadályjárónak. Ezután két önként jelentkezőt kér a tanár, akik közül az egyik irányító, a másik akadályjáró lesz, és most ők hajtják végre a feladatot. Ezt addig ismétlik, míg van vállalkozó az akadályjárásra.</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	Bizalom, önismeret, csoportépítés, segítő kapcsolat fejlesztése	Frontális osztálymunka – játék		szemkendő

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
A/2	<p>Tükörjáték párosan</p> <p>A tanulók párosával szemben állnak. A tükörkép mindig a szemben álló tanuló, akinek egyidejűleg, szinkronban (gyakorlatilag kis késéssel) kell utánoznia a tükörbe néző társát. A tanulók egymást követően „megrajzolják” a levegőben a kisméretű tükröt, amelybe nézve a mimikájukat próbálják ki, a közepes méretűben a mimikát és gesztikulációt, valamint a teljes alakos tükörben a teljes testmozgást. Egy tanuló egymás után mindig két különböző mozdulatot tesz, majd szerepcsere következik a párok tagjai között. A tanulók mozgássorokat is mutathatnak egymásnak. Különböző érzelmeket, lelki állapotokat is kifejezhetnek a tükörbe nézve, amelyeket a „tükörképnek” nemcsak utánoznia kell, hanem kitalálnia azokat.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Önismeret, mások megismerésének fejlesztése</p>	<p>Páros munka – játék</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>Rút kiskacsa, mesefeldolgozás</p> <p>A tanár körbeülteti a tanulókat és beszélgetni kezdenek egy falusi udvarról, arról, hogy milyen állatok népesíthetik be az udvart. Felkínálja a tanulóknak az udvarbeli állatok szerepeit. Három-négy fős kiscsoportokat alakítanak a résztvevők, (ha nem megy önkéntesen, akkor a tanár „kiszámolja” a csoportokat), majd csoportonként húznak egy borítékot, mely az általuk eljátszandó állatok képét tartalmazza. Az osztály létszámától függően kínálja fel a szerepeket: kutya, macska, liba, tyúk, ló, disznó, tehén. A borítékokat csak az összes csoport megalakulása után szabad felbontani, titokban kell tartani, hogy a csoport milyen állatot fog játszani.</p> <p>A csoportok némajátékban mutassák be az általuk megszembélyesített állatot a többiek találják ki, hogy milyen állatról van szó.</p> <p>A tanár négy önként jelentkezőket kér, akiknek a vállára teríti a kendőket. Megkéri őket, hogy mutassák be a kacsát, utánozzák hangját, mozgását. A tanár a kacsá anyja szerepében oda áll a kacsát alakító tanulók közé a szürke kendős „kacsára” mutatva a csoport többi tagjának mondja:</p> <p>„Igen nagy ez kacsának. Egészen más, mint a többi. Nem vét ez senkinek! Rút kis jószág, az igaz, de jólelkű teremtés. Úszni meg éppen úgy úszik, mint akármelyik, sőt, még különbül. Ti mit láttok rajta?”</p> <p>A csoport tagjai egymás mellett állva szorosan a kör közepe felé fordulnak, az egyik önként jelentkező tanuló szürke kendővel a körön kívül körbe jár. Az a feladata, hogy sokféle módszerrel próbálkozzon bejutni a körbe. A csoport tagjai álljanak olyan szorosan, hogy ne legyen könnyű bejutni a kör belsejébe. A csoport ne engedje be, csak akkor, ha valami olyasmit csinál, aminek hatására kénytelenek beengedi. Ezután más tanulókkal párszor megismétlik a gyakorlatot.</p> <p>A gyakorlat végén a tanulók visszaülnek a helyükre és megbeszélik a gyakorlatot. A gyakorlat során átélt megosztják egymással.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen érzés volt kint lenni, és hiába próbálkozni a bejutással? • Milyen érzés volt végül valahogy bejutni? • A körben lévők hogyan élték meg a helyzetet? <p>A foglalkozás végén a tanár felolvassa a mesét.</p> <p style="text-align: right;">45 perc</p>	Elfogadás, empátia	Frontális munka, csoport munka - irányított beszélgetés, utánzás, játék	boríték D2 (Állatok képei) 3 sárga, 1 szürke kendő	P1 (Rút Kiskacsa)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
C	Fakultatív programok a témához kapcsolódóan: <ul style="list-style-type: none"> Khumba, animációs film megtekintése 	Elfogadás, empátia	Frontális munka – filmnézés, irányított beszélgetés		P2 (Khumba)
II/b Alapvető emberi értékek. Értékes vagy!					
A/1	Ilyenek a fiúk, ilyenek a lányok A tanulók körben ülnek. A tanár a csomagoló papír egyik felére felírja „lányok”, másik felére „fiúk”. A tanár kéri, hogy a tanulók mondjanak a két csoportra jellemző tulajdonságokat, majd azok helyénvalóságát elemzik. Megbeszélés tapasztalata, hogy az előítéletek emberek nagyobb csoportjaira vonatkozó sematikus megállapítások, melyek egy a csoporthoz tartozó konkrét személyre vonatkozóan nem feltétlenül érvényesek és fennállóak. 20 perc	Társak és a másik nem jobb megismerése, megértése	Frontális osztálymunka – játék		csomagoló papír két különböző színű filctoll

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
A/2	<p>Páros rajzolás</p> <p>A tanulók párosával rajzolnak a tanár által meghatározott ábrákat, pl. ház, ember, fa, virág, kutya. Mindketten fogják a tollat vagy ceruzát, és anélkül rajzolnak együtt, hogy egymással beszéljenek, sőt egyáltalán nem szabad megszólalniuk. Csak egymás kézmozgásából következtethetnek arra, hogy mit szeretne rajzolni a másik. Többször válhatnak párokat a csoportban, hogy több társsal kipróbálják az együttműködést. A legnehezebb a teljesen kötetlen szabadrajz. Itt még a téma megjelölése sem segíti a párokat. Egyéb nehezítés, ha a ceruza vagy toll nem emelkedhet fel a lapról, amíg nincs kész a rajz.</p> <p style="text-align: right;">25 perc</p>	kapcsolat,interakció fejlesztése	Páros munka – játék	papír, toll vagy ceruza	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>Öreg Janó, mesefeldolgozás</p> <p>A tanulókat körbeállítja a tanár és kéri, hogy mindenki két kézzel fogja meg a lepedő szélét. A tanár papír hajókat tesz a kifeszített lepedőre. Elkezdik hullámoztatni a lepedőt. A tanár elmondja, hogy Öreg Janó egy halastó partján él.</p> <p>Váltakozva lágyan és erősebben is hullámoztatják a lepedőt, a jó időt és vihart imitálva, közben a tanulók megfigyelhetik, hogy a papírhajók ringatóznak, vagy felborulnak, hánykolódnak.</p> <p>A tanulók körbe ülnek. A tanár megkérdezi a tanulókat, mit tudnak az idős emberekről.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Van-e családokban idős ember? • Kell-e az időseknek segíteni? Miben? <p>A tanár kér két önként jelentkezőt, akikkel félre vonulva instrukciót ad a jelenet eljátszására. A párok némajátékban mutatják be a jelenetet, egyik tanuló játssza az idős embert a másik a segítőt, a csoport többi tagjának ki kell találnia, mit jelenítenek meg és véleményt mondani helyesen járt-e el a segítőt. Több párossal is megismétlik a gyakorlatot. Pl.: ajtónyitás előre, karonfogva kísérés, nehéz csomag átvétele, ülőhely átadása, lesegítés a lépcsőn stb.</p> <p>A tanár elmondja, hogy sok minden van, amit az idősek tudnak, és jobban tudnak, mint a fiatalok.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nagyapa vagy nagymama mit tud a legjobban a családokban? pl.: sütni, varrni, barkácsolni stb. <p>A tanár elmondja, hogy Öreg Janó is sok mindent tudott. A tanulókkal együtt utánozzák ezeket a tevékenységeket: halfogás, csónakból vízérés, főzés, kalapálás stb.</p> <p>A tanár elmondja, hogy a falu lakói új halászbárkát építettek és egy széket tesz a kör közepére bárkát szimbolizálva. Kér egy önként jelentkezőt, aki Öreg Janó lesz. A tanár elmondja, hogy eljött a vízre eresztés ideje. Eljátssza, hogy neki feszül, de nem tudja betolnia a „bárkát”. Egyesével kéri a tanulókat, hogy segítsenek, közben „Hórukk, Hórukk” kiáltással, de a szék ne mozduljon el. Végül „Öreg Janót” hívja segíteni. A tanár kéri, hogy „Öreg Janó” „kenje meg a olajjal a bárka csörlőjét” (szék lábait a kezével, kenő mozdulatot imitálva). Ezután újra neki feszülnek és a „bárka” elmozdul. A tanár irányításával megéljenzik „Öreg Janót”, megköszönik a segítséget.</p> <p>A foglalkozás végén a tanár felolvassa a mesét</p> <p style="text-align: right;">45 perc</p>	Elfogadás, empátia	Frontális munka - irányított beszélgetés, utánzás, játék		P3 (Öreg Janó) lepedő papírhajó szék

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
D	Fakultatív programok a témához kapcsolódóan: <ul style="list-style-type: none"> Baltazár színház előadásának látogatása 	pozitív, reális énkép kialakítása, személyes és közösségi értékek	Felkészülés és feldolgozás: frontális munka – tanári magyarázat, irányított beszélgetés		P4 (Baltazár színház előadásai)
E	Fakultatív programok a témához kapcsolódóan: <ul style="list-style-type: none"> NEMADOMFEL EGYÜTTES koncertlátogatás, videók 	pozitív, reális énkép kialakítása, személyes és közösségi értékek	Felkészülés és feldolgozás: frontális munka – tanári magyarázat, irányított beszélgetés		P5 (NEMADOMFEL együttes)
F	Fakultatív programok a témához kapcsolódóan: <ul style="list-style-type: none"> Magyar Speciális Olimpia Szövetség valamely versenyének megtekintése 	pozitív, reális énkép kialakítása, személyes és közösségi értékek	Felkészülés és feldolgozás: frontális munka – tanári magyarázat, irányított beszélgetés		P6 (Magyar Speciális Olimpia Szövetség)
II/c Minden emberi élet tisztelete, védelme					
A/1	Szigetek A padlóra különböző nagyságú köröket helyez vagy rajzol a tanár. A tanulók a körök között sétálnak. A körök szigetek, amelyekre a résztvevőknek egy adott jel után (taps vagy zene leállítása) be kell lépni legalább egy lábbal. Minden fordulóban egy szigettel kevesebb marad. Az utolsó fordulóban a tanár csak egy nagy kört hagy, ahová mindenkinek be kell lépni, egymást megtartva. Érzések, élmények megbeszélése: <ul style="list-style-type: none"> Segítettek-e a társaid? Könnyen vagy nehezen jutottál a szigetre? stb. <p style="text-align: right;">20 perc</p>	Csoportézés erősítése, együttműködés, egymásra figyelés	Frontális osztálymunka – játék		különböző hosszúságú kötelek vagy kréta

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
A/2	<p>Vakvezetés</p> <p>A tanulók párt választanak. A párok közül az egyik lesz a vak, a másik a vezető. A vezetőnek úgy kell irányítania a társát, hogy minél inkább biztonságban érezhesse magát. Akinek nincsen bekötve a szeme, az hátulról tegye a társa két vállára a két kezét, és szavak nélkül vezesse őt a teremben. A tanár a következőket mondja: „Lehetőleg senkivel se ütközz össze, vigyázz társad testi épségére.” Hozzá lehet még tenni a feladathoz olyan elemeket is, melyek más irányítási módszereket tartalmaznak: például karok érnek össze, csak a mutatóujj ujjbegyei érnek össze. Kis idő után párcsere, a látóból lesz a vak, és őt fogja vezetni a társa. A megbeszélés során a tanár az élmények, érzések megfogalmazását szorgalmazza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ki hogyan érezte magát a vezetett és vezető helyzetben? <p style="text-align: right;">25 perc</p>	<p>Bizalom, kommunikáció, önismeret fejlesztés, együttműködés, egymásra figyelés</p>	<p>Páros munka – játék</p>		<p>szemkendők</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>Tomi képeskönyve: válogatott képek A tanulók félkörben ülnek, vetítéshez. 1.kép: <u>Születésnap tortá</u> A tanár kivetíti a képet és elmondja, hogy Tominak ma van a születésnapja, a kép a születésnap tortáját ábrázolja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hány éves Tomi? Számoljuk meg a gyertyákat! • Melyik a kedvenc tortátok? • Hogyan szoktátok megünnepelni a születésnapotokat? • Milyen ajándékokat szeretnétek kapni születésnapotokra <p>22.kép: <u>Tomi imádkozik</u> A tanár kivetíti a képet és megkérdezi a tanulókat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mit csinál Tomi? Van e rajta valami furcsa? <p>A válaszok után a tanár elmondja, hogy Tomi nagy fekete kappelival a fején, hosszú pajesszal (oldal hajtinccsel), szemüveggel az orrán egy nagy könyvből imádkozik. Így néznek ki az ultraortodox vallásos zsidók.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ti szoktatok imádkozni? Hogyan? Milyen ruhába mentek templomba? <p>10, 13, 20, 24, 40 kép: <u>Tomi különböző tevékenységek közben</u> A tanár kivetíti a képeket és megkéri a tanulókat, hogy nézzék meg a képeket és válasszanak ki egyet, amit a legkedvesebb tevékenységük közben mutatja Tomit. Ezután egyenként mutatja képeket a tanár, és kéri, hogy akik azt a képet választották üljenek egymás mellé és egyenként mondják el, miért azt a tevékenységet szeretik a legjobban. A tanár összegzésként elmondja, hogy Tomi ugyanazokat a tevékenységeket kedvelte, amit a tanulók, és mint, minden gyermek. 34, 35, 36 kép: <u>Idegen gyerekek</u> A tanár kivetíti a képeket és a kérdéseket tesz fel a tanulónak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miben különböznek ezek a gyerekek? • Miben hasonlítanak Tomira és rátok? <p>A tanár összegzésként elmondja, hogy az eltérő bőrszín, ruhák, szokások stb. ellenére is ugyanolyan gyerekek ők is, mint Tomi és a tanulók.</p> <p style="text-align: right;">45 perc</p>	Elfogadás, empátia	Frontális munka – vetítés, irányított beszélgetés és tanári magyarázat		P7 (Tomi képeskönyve háttér információ) P8 Kivetíthető képek

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés					
III/a Zárókör					
A	<p>Közös alkotás: „A mi fánk”</p> <p>A tanár megrajzolja a fa törzsének, ágainak körvonalát. A tanulók tenyér lenyomatai lesznek a fa virágai, eldönthetik milyen színnel és hová szeretnék a tenyér lenyomatukat elhelyezni a fán. A fa kifestése díszítése szintén a tanulók feladata, eldönthetik, megegyezhetnek, ki melyiket szeretné festeni. Ötleteket is felvethetnek, melyeknek a lepedőre kerüléséről a csoport dönt (nap, felhő, fű, madár stb.)</p> <p>A festék száradás után a tenyérlenymatokba ragasztják a fényképüket.</p> <p style="text-align: right;">45 perc</p>	<p>kommunikáció, önismeret fejlesztés, együttműködés, egymásra figyelés</p>	<p>Frontális munka – gyakorlás</p>		<p>lepedő textil festék, ecset csoporttagok fényképei ragasztó</p>

P1 A rút kiskacsa mese szöveg és feldolgozás

Mély árkokkal körülszegett, régi udvarház melengette öreg falait a napsü-tésben. Környékét fölverte a lapu. Falai tövétől az árkok széléig kedvükre nőttek, terpeszkedtek az óriási lapulevelek. Némelyik olyan magasra nyúlt, hogy egy kisgyerek kényelmesen alá állhatott.

Ez a zöld sűrű valóságos rengeteg erdő volt annak a kacsának, amelyik itt ült a fészken, hogy kiköltse a tojásait. Sokáig kellett melengetnie a tojá-sokat.

Egy nap aztán végre föl pattant az első tojásbéj, utána a második és a többi.

– Sip-sip! – örültek meg a világnak a fiókák, s kigombolyodtak a to-jás-ból, mint megannyi megelevenedett tojássárgája.

– Háp-háp! – az öreg kacska csak ennyit mondott. A kiskacsák ott nyüzsögtek körülötte, kíváncsian nézték a lapulevelek zöld sűrűjét.

Az anya kinyújtotta a nyakát, és végignézett a kis seregen. Akkor vette észre, hogy a legnagyobb tojás még ott hever a fészekben. Mit tehetett, visszaült.

Végre megpattant a nagy tojás héja. – Pip, pip! – sipogta a fióka, és kikászálódott a nagyvilágra. Milyen rút volt szegény, és milyen nagy!

Az anyja jól szemügyre vette. „Igen nagy ez kacsának – gondolta magában. – Egészen más, mint a többi. Kispulyka volna? Majd elválik, ha bemegyünk a vízbe.”

Másnap a kacska letotyogott kicsinyeivel a vizesárok partjára. A kiska-csáknak nem kellett sok biztatás, vígan loccsantak a vízbe. Mind jól érezte magát benne. A rút kiskacsa is ott lubickolt közöttük.

– Mégsem pulykafi ez – mondta a kacsza –, lám, milyen pompásan evez, és milyen szépen tartja a nyakát!

Később az öreg kacsza elvezette a fiókákat a réceudvarba.

A kicsinyeket szemlélgette az udvar népe, aztán az egyik réce azt mondta:

– Hát az meg miféle, az a rút jószág? Ezt már nem tűrhetjük! – Egy kacsza mindjárt neki is ugrott, és megcsípte a nyakát.

– Ugyan, hagyjátok! – védte az anyja. – Nem vét ez senkinek! Rút kis jószág, az igaz, de jólelkű teremtés. Úszni meg éppen úgy úszik, mint akármelyik, sőt, még különbül.

Telt-múlt az idő. A szegény rút kiskacsát szünetlen csípték, rúgták, tépázták és csúfolták a többiek, nemcsak a kacsák, de még a tyúkok is. A saját testvérei is folyton gorombáskodtak vele. Még a szolgáló is rúgott rajta egyet, valahányszor etette az aprójószágot.

Egy nap aztán nem bírta tovább a szerencsétlen kiskacsza, nekifutott a világnak, és átröppent a kerítésen. A kerten túl, a bokrosban ijedten rebbentek szét közeledtére az apró madarak. „Még ők is megrémülnek tőlem, olyan rút vagyok” – gondolta a szegény kiskacsza, és lesütött szemmel haladt tovább. Így ért el egy sűrű nádasba, ahol vadkacsák tanyáztak. Meghúzódott a nád között, és elcsigázottan pihent egész éjszaka. Nagyon fájt a szíve.

Már két napja tanyázott ott, amikor egyszer csak durranást hallott.

Vadászat volt a vidéken; a vadászok körülcserkészték a nádas, néhányan meg lesből lőttek a víz fölé hajló fűzek ágai közül.

A szegény kiskacsza iszonyúan megijedt, rémülten forgatta a fejét, s ép-pen a szárnya alá akarta dugni, amikor egy irdatlan nagy kutya termelt előtte. Hosszan lógatta vörös nyelvét, rémítően villogtatta a szemét, az ínyét felhúzta; már-már fogai közé ragadta a kiskacsát. De aztán, mintha hirtelen mást gondolt volna, megfordult és otthagya.

– Ó, hála istennek! – lélegzett föl a kiskacsza. – Úgy látszik, olyan rút vagyok, hogy még a kutya is átall a fogai közé kapni.

Most már megnyugodott, nem moccan, míg a feje fölött sörét kaszálta a nádat, és lövések döreje verte föl a vidéket. Amikor elcsendesült a nádas, a kiskacsza útnak indult.

Estére elért egy rozzant kis parasztházikóhoz.

A rozoga házikóban egy öreganyó éldegélt kandúrjával meg tyúkjával.

A háznép csak reggel vette észre a kis jövevényt. A macska hangos dorombolással, a tyúk kárálással jelezte, hogy idegen van a házban. Nem nézték jó szemmel a kis vendéget, ezért a rút kiskacsza újra nekivágott a világnak.

Egyik este csodálatos színekben bukott le a nap, s a rózsás fényben egy sereg pompás, nagy madár szállt föl egy bokrosból. A kiskacsza még sohasem látott efféle madarakat. Ragyogó fehér volt a tolluk, a nyakuk karcsú és szépen ívelő, hattyúk voltak. Különös volt a hangjuk is, az is, ahogy meglendítették karcsú szárnyukat, és szálltak a hideg ég alól meleg ég alá, tengerek partjára. Magasan repültek, igen magasan, s a rút kiskacsát különös érzés járta át. Szédelegve forgott a vízben, nyakát nyújtogatta a pompás madarak után, s felrikoltott, de olyan furcsa hangon, hogy maga is megrémült tőle.

Aztán lehullott a hó, beköszöntött a hideg-hideg tél. A kiskacsának szakadatlanul úszkálnia kellett, hogy be ne fagyjon körülötte a víz. Nagyon sok ínség és nyomorúság jutott azon a kemény télen a szegény rút kiskacsának!

Aztán végre kisütött a jó meleg nap, pacsirta szántotta az eget, tavasz lett! A kiskacsza ott feküdt a nád között, ahol tanyát vert.

Egyszerre csak kiterjesztette a szárnyát, és suhogva fellendült a ma-gasba, repült! Még magához sem tért, egy pompázó kertben találta magát, ahol almafák virultak, orgonabokrok illatoztak, s hosszú, zöld ágait kanyargó patak vize fölé nyújtották. Milyen szép, milyen üde volt itt a tavasz!

A vízre hajló ágak közül három gyönyörű hattyú siklott elő; hófehér tolluk halkan zizegett, s könnyedén ringatóztak a patakban. A rút kiskacsza tudta már a pompás madarak nevét, s most nagyon megsajdult a szíve.

– Leszállok közétek, királyi madarak! Azt se bánom, ha halálra vagdaltok, amiért ilyen rút létemre közétek merészkedtem! Azzal letelepedett a patak vizére, s a hattyúk felé úszott. Azok észrevették, és sietve siklottak elébe. – Csak öljetek meg! – mondta a szegény kiskacsza, és fejét a víztükörre hajtotta. Mit pillantott

meg a tiszta vízben? Nem a hajdani idomtalan, szürke tollú, rút kiskacsa képét, hanem egy pompás, gyönyöreai hattyúét – tulajdon képe mását. Hattyútársai körébe gyűltek, gyöngéden simogatták csőrükkel.

Gyerekek szaladtak a kertbe, morzsát meg búzát vetettek a vízbe, s a legkisebb így kiáltott fel:

– Nézzétek, új hattyú! – És a többiek vele örvendeztek: – Új hattyú érkezett! Tapsoltak, ugráltak örömben, futottak apjukért, anyjukért, fehér kenyeret meg kalácsot szórtak a vízbe, és azt hajtogatták:

– Ez a legszebbik, ez az új. Olyan fiatal és olyan gyönyörűek a hófehér tollai!

És az öreg hattyúk fejet hajtottak a hajdani rút kiskacsa előtt.

(Hans Christian Andersen, Rab Zsuzsa fordítása nyomán)

P2 Khumba

színes, magyarul beszélő, dél-afrikai animációs film, 85 perc, 2013

Khumba, a kölykzebra testét csak félig borítják csíkok, ezért babonás családja őt hibáztatja a szárazság miatt, ami a területüket sújtja. Khumba kiközösítve érzi magát és úgy dönt, hogy nem marad tovább csordájával. Útra indul, hogy megszerezze maradék csíkjait, annál a vízgyűjtőnél, ahol a legenda szerint az első zebra vált csíkossá. Azonban, hogy elérje célját át kell küzdenie magát a kegyetlen Phango leopárd vadászterületén. Útja során egy vadkan csapdájába esik, ahonnan Mama V, a csordáját elhagyó szabad akarató gnú és Bradley, a ripacs strucc menti meg. Miután egy imádkozó sáska megmutatja nekik, hogy merre található az ősi vízlelőhelyet, a duó csatlakozik Khumbához, hogy együtt leljenek rá a biztonságot nyújtó vízre. A csapat kalandozása közben sok színes karakterrel találkozik: a zöld területet kereső vándorantilopokkal, a különleges túlélési képességekkel rendelkező bozóti nyúllal, egy csapat bolondos szirtiborzzal és a nyáját elhagyó magányos báránnyal. Khumba a különböző állatokkal való találkozások során felismeri, hogy a változatosság és sokféleség színesebbé teszi az életet, és hogy valamely állat különbözősége az eddig gondolt gyengeség helyett éppen az állat erőssége is lehet.

(Forrás: http://www.port.hu/khumba/pls/w/films.film_page?i_film_id=142614)

P3 Öreg Janó mese szöveg és feldolgozás

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy hullámzó halastó, s annak a partján egy halászfalu. Ott élt Öreg Janó, a partór.

Mióta az eszét tudta, mindig a vizet járta öreg-öreg csónakjával. Vigyázta a partot, őrizte a száradó halászhálókat, számolta a csónakokat, figyelte a vizet. A gyerekek lesték minden mozdulatát.

Tudott Öreg Janó egyebet is: tudott hálót hurkolni, horgászsinórt csomózni, óriásharcsát fogni, halászlét főzni, gőzölgő szurokkal csónakot javítani, és tudott új csónakot építeni, sőt, az új csónakot vízre is tudta bocsátani az öreg-öreg csörlővel, amelyet ő maga szerkesztett még fiatal korában. Akkoriban még ő emelt kalapot a falu vénei előtt.

Egy este, amikor befejezte a munkát, s éppen a csónakját próbálta kihúzni a partra, odaugrott mellé egy fiatal halász:

– Hagyd csak öreg, ez már nem neked való – mondta. – Majd én! – s egyetlen mozdulattal partrahúzta a csónakot.

– Köszönöm – hálálkodott Öreg Janó, és hazaballagott.

Egy másik este, amikor éppen a vizet merte ki a csónak fenekéből, a szomszéd halászasszony szólította meg:

– Ne hajlogass, öreg – mondta. – Majd én! – azzal könnyedén kimerte a vizet az utolsó cseppig.

– Köszönöm – motyogta Öreg Janó, és hazaballagott.

Egy saras őszi napon, amikor a vizesvödrével baktatott a kútról hazafelé, egy korosabb halász lépett melléje, majdnem olyan öreg, mint ő.

– Még nyakad töröd a csúszós úton – mondta. – Majd én viszem a vizesvödrödet!

– Köszönöm, de én is... – kezdte volna Öreg Janó. – Hazakísérlek, hogy bajod ne essen! – karolt bele készségesen a másik.

– Köszönöm – sóhajtotta Öreg Janó.

Akkoriban már az egész falu kalapot emelt előtte.

– Úgy látszik, én vagyok a legöregebb – gondolta Öreg Janó. – Hja, az idő eljár...

Attól kezdve csak titokban tevékenykedett, s egyre többet ült otthon. Egyik szomszédasszonya megfőzte s helybevitte az ebédjét.

– Köszönöm – mondta minden nap Öreg Janó.

Másik szomszédja tüzelőt gyűjtött, s begyűjtötte a kemencéjét.

– Köszönöm – mondta neki is Öreg Janó.

A harmadik szomszéd vizet hordott a kútról.

– Köszönöm – mondogatta Öreg Janó.

– Milyen kedves hozzám mindenki – gondolta. – Miért vagyok mégis szomorú?

– Úri dolgom van – gondolta később, de nem lett jobb kedve.

Egyszer híre járt, hogy közös halászbárkát épít a falu, akkorát, hogy minden halász beleférjen. Mindenki a bárkán dolgozott. Öreg Janóról egészen megfélekedtek.

Telt-múlt az idő. Elkészült a halászbárka, s eljött a vízreeresztés napja.

– Hórukk! Hórukk! – kiabálta erőlködve az egész falu, de a bárka meg se moccant.

– Hívjuk Öreg Janót! – kaptak észbe a gyerekek. – Ő annyi mindenhez ért! – Öreg Janó! Öreg Janó! Segíts, Öreg Janó!

– ... Itt vagyok – bújt elő a kemence mellől Öreg Janó.

– Engedd vízre az új bárkát! Te értesz hozzá!

Öreg Janó egy szót sem szólt, csak megolajozta az ütöttkopott, öreg-öreg csörlőt. Egy rozsdás nyikorgás... Két rozsdás nyikorgás.... S a bárka lassan, méltósággal vízre ereszkedett.

– Maradj a tóparton, Öreg Janó! Őrizd az új bárkát! Vigyázz a hálókra meg a csónakokra, mint azelőtt!

– Nem bánom... Ha szükség van rám... – mondta boldogan Öreg Janó, s egy percre sem kéréte magát. Azóta is ott szolgál öreg-öreg csónakjában, vigyázza a partot, őrzi a száradó halászhálókat, számolja a csónakokat, óvja az új bárkát, figyeli a vizet. A gyerekek lesik minden mozdulatát.

Ha ideje engedi, hálót hurkol, horgászsinórt csomóz, óriásharcsát fog, halászlét főz, gőzölgő szurokkal csónakot javít, ha kell, új csónakot épít, s ha kész a csónak, vízre is tudja bocsátani, mert Öreg Janó tud annyit a halászéletről, mint az egész halászfalu együttvéve.

P4 Baltazár Színház előadásai

Az 1998. januárjában alakult Baltazár Színház Magyarországon az egyedüli hivatásos színtársulat, amely értelmi sérült színészekből áll. A társulatot működtető Baltazár Színház Alapítvány úttörő feladatot lát el azzal, hogy a fogyatékossgot háttérbe szorító és a művészi sorsot előtérbe helyező látásmóddal rendelkezik. Megteremti, hogy sérült emberek a tehetségükből éljenek meg. Működésének alapja, hogy előadásai társadalmilag ne kirekesztve készüljenek és kerüljenek bemutatásra. Az előadásokat ne "ahhoz képest" ítéljék meg, hanem önmagukért.

A társulat működésével olyan kultúrát kíván megteremteni Magyarországon, amely társadalmi integráció lehetőségét nyújtja sérült embereknek. Célja, hogy tevékenysége nyomán a sérült emberek társadalmi megítélése megváltozzon. Minél szélesebb nézőréteget kíván megszólítani. A rendszeresen színházba járókon kívül olyan embereket is szeretne a publikum soraiba bevonni, akik eddig nem látogattak más színházakat, de akiknek szociális érzékenységét a Baltazár Színház darabjai felébresztik.

A színház óriási szerepet játszik a fogyatékosok “másságának” elfogadtatásában, út az értelmi sérült emberek számára az össztársadalomba való integrálódáshoz. Az emberekre az érzelmeken – a művészetten – keresztül lehet leginkább hatni. A hatás eléréséhez az előadásaink magas színvonala a biztosíték.

(Forrás: <http://www.baltazarszinhaz.hu/index.php?action=magunkrol&lang=1>)

Graffaló

Akár erdőben, akár városban élünk, félelmeink velünk laknak. Árnyként követnek minket. Beköltöznek a szívünkbe. Hogyan tudunk megbarátkozni a saját árnyékunkkal? Kell hozzá ész, hogy rájövjünk, árnyéket csak ott találunk, ahol fény van. Kell hozzá bátorság is, hogy felkapcsoljuk a villanyt. Ha az Egérnek sikerül, akkor Neked is!

Boldog Óra

Sorsunk meg van írva. Fejezetei örömben és bánatban bővelkednek. A sorok között azonban szabadon olvashatunk – rajtunk múlik. Sokszor megijedünk, becsukjuk a szemünket, mert amit ott látunk, nagyon fáj. Ez egyúttal a tisztánlátás pillanata: szembenézés önmagunkkal. Pont úgy, mint abban a különleges étteremben, ahol a nap egy órájában történettel vagy dallal lehet fizetni az ételért. Élhetünk annak lehetőségével is, hogy régen cipelt lelki terhektől szabaduljunk meg. Ez a kedvezményes időszak a BOLDOG ÓRA.

Az előadás múltat és jelent egymás mellé állítva kérdéseket vet fel, válaszok után kutat: múltunk mennyire befolyásolja jelenünket? A régen elkövetett bűneinket hogyan tudjuk ma jóvátenni? Hogyan tudunk, bátran felvállalva sorsunkat, szabadon és boldogan élni?

Arany lépés

Életed fordulóponthoz érkezett. Eltévedtél a nagyvárosi útvesztőben. E társasjáték során meglelheted a helyes irányt. Kezedben a kocka. A lépések a sorsvonalon vezetnek. Utadat akadályok nehezítik, de vannak segítőd: a sorsvonal öre és a lovid. A játék indul. A tét önmagad megtalálása. Ne feledd: Isten tenyerén lépkedsz!

Fiúk, lányok

Férfiak, nők, érzelmek, hangulatok... Szép Ernő művein keresztül megelevenedik a harmincas évek világa, korabeli szonok csendülnek fel, a Baltazár Színház félórányi kabaréjában a Múlt ölelkezik a Jelennel...

Köválasz

A darab egy család történetét meséli el 1944-től, a II. Világháborún át napjainkig. Azt a kérdést feszegeti, hogy a háború mennyire változtatja meg az ember értékrendjét, arról, hogy miért nem tudjuk a békét kellőképpen értékelni békeidőszakban. Miért kell ahhoz háború, hogy értékeljük a békét? Miért kell megbetegedni ahhoz, hogy az egészséget értékeljük?

Aki nevetve született

Egy kis magyar faluba Keletről küldöttség érkezik. Tagjai az épp megszületett gyermekben vélik megtalálni országuk elhunyt uralkodójának utódját. A magyar kisdetről bebizonyosodik, hogy ő a keresett szentség. Sorsa a szent írásokból már ismert, tömegből kisugárzó emberekével rokon. A legkülönbeket mindig máshonnan várjuk. Pedig köztünk vannak. Rajtunk múlik, észre vesszük-e őket. Tudjuk-e jóvátenni a múltat, másképp élni a jelent.

Múló Rúzs

Baltazár-kabaré az idő múlásáról. Arról, hogy a velünk született bölcsesség nem vész el, csak ahogy öregsünk, egyre inkább elfelejtjük. Újra meg kell találni magunkban az igaz, tiszta embert.

Repülési engedély - angyaloknak

A Repülési engedély-angyaloknak a Baltazár Színház első utcaszínházi előadása. Zenés, táncos formában beszél a hitről. Egy szekéren érkező angyalcsapat ébreszti rá a hitehagyott papot arra, hogy hit nélkül nem lehet élni.

(Forrás: <http://www.baltazarszinhaz.hu/index.php?action=eloadasok&eloadas=451&lang=1>)

P5 NEMADOMFEL Együttes

A Nemadomfel Együttes egy olyan integrált zenekar, amelyben a szólisták kivétel nélkül sérült (elsősorban értelmileg és látásban akadályozott) előadók. Ez adja az előadások különleges hangulatát és üzenetét, amely mellett jelen van egy olyan profi zenei színvonal, amely által bármilyen zenei színpadon, sztárelőadók mellett is megjelenhet a zenekar. Az együttesben teljes mértékben érvényesülhetnek a zeneileg vagy más módon (tánc, konferálás, stb.) tehetséges tagok. Szerepléseikkel, színvonalas zenéjükkel, különleges stílusukkal, őszinte lelkesedésükkel, és az elmaradhatatlan „nemadomfel” életérzéssel mindenhol nagy sikert aratnak.

(Forrás: <http://www.nemadomfel.hu/index.php/m-nemadomfel-nemadomfel-egyuttes-tortenete>)

NEMADOMFEL koncertnaptár:

<https://www.facebook.com/nemadomfel/events>

Videók:

<http://www.youtube.com/watch?v=NwemcLBQ88A>

<http://www.youtube.com/watch?v=duwazk8G0zQ>

<http://www.youtube.com/watch?v=tYw-ZvSRNEw>

<http://www.youtube.com/watch?v=0K7SXE73-TY>

P6 Magyar Speciális Olimpia Szövetség

A Magyar Speciális Olimpia Szövetség 1989 óta tervezi, szervezi és bonyolítja az enyhe, közép súlyos és súlyos értelmileg sérült, továbbá a halmozottan fogyatékos emberek rendszeres edzés- és versenyprogramját. Működésük során a területi versenyektől a téli és nyári sportok világtájkáira való felkészülésig számos egyéb rendezvényt szerveznek.

Versenynaptár: <http://specialolympics.hu/portal/versenynaptar-2012/>

P7 Tomi képeskönyve háttér információ

A könyv eredete:

Bedrich Fritta Csehországból származó zsidó festő és karikaturista volt, akit a náci uralom alatt 1941-ben zártak a theresienstadti gettóba, ahol a technikai osztály vezetését bízták rá. Ezen a technikai osztályon 15 zsidó festőművésznek kellett elvégezni mindazokat a technikai munkákat, melyeket a németek meghatároztak. A technikai feladatok mellett náci propagandát terjesztő műveket, rendelésre tájképeket és a német tisztek családtagjainak a portréit is meg kellett festeniük. Minden egyéb téma szabad és privát festése a legszigorúbb büntetéssel járt.

A zsidó művészek azonban titokban a valódi gettói életet festették meg, s ezeknek a műveknek egy részét nagy veszélyek árán kicsempészték a gettóból és eljuttatták a cseh ellenállási mozgalomhoz és a Nemzetközi Vöröskereszthez is. A Vöröskereszt gettóbéli látogatása után bebörtönözték őket, Frittát is, feleségével, Hanzival és kisfiával, Tomival együtt. Hanzit a börtönben lelte halálát, Frittát Auschwitzban gyilkolták meg 1944-ben. A házaspár 3 éves kisfiát, Tomit, a család közeli barátai, Leo Hass és felesége nevelték fel. Ők leltek rá e kis könyvre a háború után, a gettóban elrejtett többi festmény között, melyet Fritta a fiának szánt. A Hess család, Fritta kérésére, csak a 18-adik születésnapján adta át Tominak az örökséget.